

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/165/2022
Identifikačné číslo spisu:	8112202752
Dátum vydania rozhodnutia:	26.09.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8112202752.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci dedičstva po poručiťelke V. G., narodenej X. O. XXXX, naposledy A., C. XXXX/XXX a zomrelej XX. M. XXXX a dedičiek 1/ O. V., narodenej XX. O. XXXX, A., Š. XXXX/XX, zastúpenej splnomocnenkyňou IURISTICO s. r. o., Košice - Sever, Cimborkova 13, IČO: 36 588 041 a 2/ Ľ. X., narodenej XX. M. XXXX, A., Š. XXXX/XX, zastúpenej splnomocnenkyňou URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Červeňova 15, IČO: 47 244 895, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 35D/122/2012, o dovolaní dedičky 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo 17. mája 2022 sp. zn. 21CoD/1/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 17. mája 2022 sp. zn. 21CoD/1/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) uznesením zo 7. septembra 2021 č. k. 35D/122/2012-542 I. určil všeobecnú hodnotu majetku poručiťelky, tvoreného nehnuteľným majetkom v katastrálnom území A., zapísaným na listoch vlastníctva č. XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXX a XXXXX a bližšie identifikovaným v bode 1 tohto čiastkového výroku v hodnote 299.000 € a hnuťelným majetkom, reprezentovaným 5 akciami, 3 vkladnými knižkami, 1 bežným účtom a predmetmi zo žltého kovu (8 zlatými šperkmi), týmito bližšie identifikovanými v bode 2 tohto čiastkového výroku v hodnotách 33,19 €, 18.955,63 €, 759,53 €, 6.769 €, 137,37 € a 4.000 €, spolu sumou 329.654,72 €; výšku dlhov poručiťelky tvorených nákladmi spojenými s jej pohrebom, vynaloženými dedičkou 1/ vo výške 1.436,80 € a pohľadávkou Slovenskej republiky na nedoplatku na dani z príjmov za 4. štvrťrok 2001 vo výške 126,80 €, spolu sumou 1.563,60 € a čistú hodnotu dedičstva sumou 328.091,12 €; II. potvrdil nadobudnutie dedičstva obom dedičkám podľa zákonných podielov a závetu s prihliadnutím na započítanie toho, čo za života poručiťelky od nej bezplatne dostali a to dedičke 1/ v 27753142/32965472-inách (cca 84,19 %) a dedičke 2/ v 5212330/32965472-inách (cca 15,81 %) v pomere k dedičstvu; III. notárke JUDr. Kataríne Petrovej za vykonané úkony súdneho komisára priznal odmenu a náhradu hotových výdavkov vo výške 2.148 € a povinnosť na zaplatenie tejto sumy uložil zaplatiť dedičom (tu a aj v tých dvoch čiastkových výrokoch uznesenia, o ktorých ešte

len reč bude, správne „dedičkám“, nakoľko ide o dve ženy - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) a to dedičke 1/ vo výške 1.808,37 € a dedičke 2/ vo výške 339,63 €, obom do 3 dní od právoplatnosti uznesenia v hotovosti do pokladne notárky alebo na jej účet identifikovaný v tomto čiastkovom výroku; IV. obom dedičkám uložil tiež povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť sebe (súdu prvej inštancie) súdny poplatok za konanie o dedičstve vo výške 165,50 € v lehote a spôsobom stanoveným v samostatnom uznesení súdu a V. nárok na náhradu trov konania nepriznal žiadnej z dedičiek.

2. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil (pokiaľ šlo o vec samu) právne ustanoveniami § 396 Civilného mimosporového poriadku (zákona č. 161/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CMP“); § 460, § 473 ods. 1 a §§ 477, 479, 483 a 484 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“) a §§ 175i, 175k, § 175m a § 175o, § 175q ods. 1 písm. d/ a § 175y ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OSP“) a odkazmi na časť judikatúry najvyššieho súdu (R 5/1970 a 3Cdo/40/2017). Vecne nad rámec rekapitulácie priebehu konania (vrátane skôr v konaní vydaných rozhodnutí jeho, Krajského súdu v Prešove - ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“ aj najvyššieho súdu) a konštatovania statusu dedičky 1/ ako závetnej dedičky a dedičky 2/ ako zákonnej dedičky poručiťky (oboch inak dcér poručiťky), úspechu žalôb dedičky 2/ o neplatnosť jej vydedenia a relatívnu neplatnosť závetu v časti porušujúcej jej práva neopomenuteľného dediča a naopak neúspechu jej žaloby o absolútnu neplatnosť závetu ako celku a tým daných dedičských podielov 3/4 u dedičky 1/ a 1/4 u dedičky 2/ poukázal na usmernenia odvolacieho aj dovolacieho súdu, aktíva a pasíva dedičstva, ktoré podľa neho ostali spornými a návrhy oboch dedičiek na započítanie toho, čo tá-ktorá z nich, resp. aj iné osoby za života poručiťky od nej bezplatne dostali. Neprihliadal aj s odkazom na judikatúru na dary vzdialenejším potomkom, z darov poručiťky dedičkám nevykonal zápočty u darov predstavovaných osobnými motorovými vozidlami Š. T. a kožuchmi pre každú (vo výške 5.657,44 €, resp. 590,19 € pre dedičku 1/ a 5.202,32 €, resp. 446,46 € pre dedičku 2/), naopak tieto vykonal u darov predstavovaných dvoma pozemkami v katastrálnom území A. (vo výške 168 € u dedičky 1/ a 167,88 € u dedičky 2/) a peňažnými hotovosťami 60.412,93 € (ekvivalent niekdajších 1.820.000 Sk) u každej a pri daroch dvoch (či presnejšie troch) nehnuteľností v katastrálnom území A. (domu na C. XXX S. A., ním zastavaného pozemku a ďalšieho pozemku) dedičke 1/ tieto na jej podiel na návrh dedičky 2/ nezapočítal pre záver, že tu nešlo o neodôvodnené zvýhodnenie závetnej dedičky. Darovanie domu totiž bolo sprevádzané vymienením si zo strany poručiťky práva jeho doživotného užívania zodpovedajúceho vecnému bremenu, úmyslom poručiťky bolo zanechať celé dedičstvo dedičke 1/ a naopak nenechať nič dedičke 2/ pre viaceré spory s ňou, presvedčenie o zanedbaní touto dedičkou starostlivosti o sestru poručiťky a neudržiavanie poručiťkou a dedičkou 2/ v rokoch 2002 až 2010 z vôle poručiťky žiadneho priameho kontaktu, na čom nič nemenila ani neplatnosť vydedenia a relatívna neplatnosť závetu, pričom hodnota pozemku bola v pomere k majetku poručiťky marginálnou. Napokon k započítaniu príjmu za nájom a dvoch pohľadávok z titulu kúpnej ceny za predaj nehnuteľností uviedol, že tu nešlo o dary, ale o pôžitky z darovanej nehnuteľnosti patriace obdarovanému a pohľadávky voči tretím osobám a k ďalšiemu taktiež dedičkou 2/ navrhovanému započítaniu finančných darov a zariadenia bytu (vo výške 102.691 €, 6.650 €, 513.060 € a 81.430 €) to, že tu napriek vykonanému dokazovaniu nebolo s dostatočnou istotou preukázané, že šlo o dary poručiťky dedičke 1/ alebo o majetok poručiťky vlastnený ňou ku dňu jej smrti a hoci na účtoch pred smrťou poručiťky boli vykonané viaceré operácie, nebolo preukázané, že šlo o dary dedičke 1/ a pokiaľ z dôkaznej iniciatívy dedičky 2/ vznikli pochybnosti o spôsobilosti poručiťky na robenie platných právnych úkonov v čase po touto utrpenej mozgovej príhode, takéto otázky neprislúcha riešiť súdu v nespоровom konaní o dedičstve, ale sporovému súdu.

3. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie uznesením zo 17. mája 2022 sp. zn. 21CoD/1/2022 na odvolanie dedičky 2/ podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil, považujúc ho za správne a odvolanie dedičky 2/ za nedôvodné. Výslovil tiež, že žiaden z účastníkov (aj tu správne „žiadna z účastníkov“ - opäť pozn. najvyššieho súdu) nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Nad rámec konštatovaní o vykonaní súdom prvej inštancie dokazovania v potrebnom rozsahu, o správnom zistení ním skutkového stavu a aj o správnom rozhodnutí vo veci a zopakovaní citácie ustanovení §§

460, 483 a 484 OZ a § 175k ods. 3, § 175m, § 175o, § 175q ods. 1 písm. d/ a § 175y ods. 1 OSP i on zdôraznil potrebu odchylného prístupu pri započítavaní bezodplatných poskytnutí (darov) poručiťela závetnému dedičovi na jednej a zákonnému na druhej strane (argumentujúc pritom spôsobom naznačujúcim, že už súčasťou argumentácie prvoinštančného súdu bol z odôvodnenia jeho uznesenia priamo nevyplývajúci záver, podľa ktorého by sa závetnému dedičovi mali započítať len dary prekračujúce rámec obvyklého darovania a zákonnému dedičovi naopak dary všetky) aj súladnosť postupu súdu (súdneho komisára), spočívajúceho v obmedzení sa nimi pri spornosti aktív a pasív na zistenie spornosti, s použitou procesnou úpravou. Ani podľa jeho názoru nešlo pri darovaní domu s dvoma pozemkami dedičke 1/ o jej neodôvodnené (citujúc príslušnú časť odôvodnenia jeho uznesenia doslovne „neobvyklé“, o čom ešte reč bude) zvýhodnenie a to so zreteľom na charakter vzťahov, nakoľko dedička 1/ sa o poručiťelku až do jej smrti riadne starala a ich vzťah bol veľmi dobrý, kým naopak vzťah poručiťelky a dedičkou 2/ bol narušený, o čom svedčil aj závet a listina o vydedení (bez ohľadu na neskoršie určenie ich neplatnosti). Účet v W. banke namietaný odvolateľkou súdny komisár nezistil a pre nepreukázanie stavu pozbavenia alebo obmedzenia poručiťelky v jej spôsobilosti na právne úkony napriek jej zdravotnému stavu toto aj odôvodňujúcemu nebol dôvod v dedičskom (nesporovom) konaní riešiť otázku platnosti jej právnych úkonov (vrátane splnomocnenia dedičky 1/ na nakladanie s účtami), ktoré šlo (a stále možno) spochybniť samostatnou žalobou v sporovom konaní. Aj jednotlivých finančných operácií dedičky 1/ s účtami poručiťelky za jej života (debetných operácií i tzv. redemácií) sa týkalo vychádzanie z existencie oprávnenia na ich vykonanie a obmedzenie sa súdu (súdneho komisára) na zistenie stavu k času smrti poručiťelky, pričom výnimku reprezentovanú výberom sumy 130 € dedičkou 1/ až po smrti poručiťelky súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní zohľadnil, dôvodil tu odvolací súd, poukazujúc tiež na príslušný čiastkový výrok uznesenia súdu prvej inštancie.

4. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie dedička 2/ (ďalej tiež „dovolateľka“) s návrhom, aby najvyšší súd zrušil uznesenia oboch nižších súdov a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“). V dovolaní pretkanom odkazmi na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku a Higinis proti Francúzsku, všetky tiež s dátumami a ďalšími identifikátormi rozhodnutí), Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“ - Pl. ÚS 18/98, I. ÚS 46/05, I. ÚS 549/2015, I. ÚS 155/2017 a I. ÚS 460/2017, II. ÚS 50/01, II. ÚS 142/2015 a II. ÚS 559/2018 a III. ÚS 209/04, III. ÚS 271/05, III. ÚS 95/06 a III. ÚS 375/2015) a aj najvyššieho súdu (okrem už spomínaného judikátu R 5/1970, t. j. rozhodnutia bývalého Najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. 4 Cz 121/68 najmä 1Cdo/96/1995, 3Cdo/73/2009, 6MCdo/12/2011, 4Cdo/3/2017 a 3Cdo/40/2017) aj citáciami pasáží z väčšiny takýchto rozhodnutí namietala vo vzťahu k vytýkanej vade tzv. zmätočnosti neposkytnutím jej odvolacím súdom dostatočných (adresných a objektívne uspokojivých) odpovedí na jej špecifické námietky (argumenty) z odvolania, najmä pokiaľ šlo o odôvodnenie nezapočítania daru dedičke 1/ reprezentovaného rodinným domom v centre A. (pri hodnote tohto daru už v čase darovania sa prakticky rovnajúcej iným dvom peňažným darom, pri ktorých došlo k započítaniu a mnohonásobne vyššej než pri ďalších dvoch taktiež započítaných daroch) a uspokojenie sa oboch nižších súdov so zistením spornosti aktív a pasív dedičstva za stavu preukázaných prevodov finančných prostriedkov v nezanedbateľnej výške (81.300 €) z účtu poručiťelky na účet dedičky 1/, resp. redemácií (písomných príkazov na vyplatenie peňazí v podielových fondoch) v sume dosahujúcej takmer dvojnásobok čistej hodnoty dedičstva. Neobstoí ani konštatovanie nezistenia iných než do uznesenia súdu prvej inštancie pojatých účtov poručiťelky a to z dôvodu nezhody účtu uvádzaného dovolateľkou s účtom uvádzaným súdom prvej inštancie. Odvolací súd sa použitím slovného spojenia „neobvyklé zvýhodnenie“ (pri odôvodňovaní nezapočítania dedičke 1/ darovaného rodinného domu) dopustil zámeny dvoch pojmov „obvyklé darovanie“ a „neodôvodnené zvýhodnenie“ použitých v ustanovení § 484 OZ a aj týmto spôsobil, že dovolaním napadnuté uznesenie aj ním potvrdené uznesenie prvoinštančného súdu sú (ako dovolateľka dovolaním zdôrazňovala opakovane) „absolútne právne svojvoľné, vágne, arbitrárne, zmätočné, nepreskúmateľné pre neurčitost' a pre neuvedenie jasných, určitých a presvedčivých dôvodov a tak en bloc“ (tu správne „en bloc“ - pozn. dovolacieho súdu) „nezákonné“. Právoplatným určením neplatností vydedenia a závetu pritom došlo tiež k ustáleniu neexistencie dôvodov pre vydedenie a opomenutie dovolateľky, ktoré sa fakticky

kryjú s dôvodmi pre posudzovanie dôvodnosti prípadného zvýhodnenia pri započítavaní darov. Súd v dedičskom, t. j. mimosporovom konaní riadiacom sa ešte úpravou z OSP a zahájitelnom aj bez návrhu boli povinné vykonať tiež ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli (§ 120 ods. 2 OSP), to sa však nestalo a výsledkom bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie nerešpektujúce pokyny odvolacieho súdu z jeho skoršieho zrušujúceho uznesenia a dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu majúce takýto nedostatok vytknúť, namiesto čoho však došlo k potvrdeniu uznesenia.

5. Odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa podľa dovolateľky odvolací súd dopustil neriadením sa rovnakými rozhodnutiami najvyššieho súdu, pri ktorých nerešpektovanie ich záverov viedlo k nedostatkom dokazovania i argumentácie oboch nižších súdov, pričom za kľúčové z tohto pohľadu bolo treba považovať (vychádzajúc z príslušnej časti dovolania) 1. nahliadanie nižšími súdmi na listinu o vydedení (navzdory jej absolútnej neplatnosti) ako na právny úkon, ktorý vyvolal právne účinky a 2. opomenutie nižších súdov riadiť sa celou právnou vetou judikátu R 5/1970, z ktorej časti o nutnosti posudzovania mimoriadnych prípadov podľa konkrétnych okolností je namieste vyvodiť tiež dovolaním podsúvaný názor o potrebe zohľadnenia aj pri započítaní na dedičský podiel trhovej ceny nehnuteľnosti. U tej od jej nadobudnutia dedičkou 1/ nielen do času smrti poručiťky, ale i do času rozhodovania v konaní trvajúcim viac než 10 rokov došlo k podstatnému nárastu, nižšie súdy však ani jednu z takýchto hodnôt nezistili, namietala dovolateľka, záverom navrhujúca aj odklad právoplatnosti uznesení oboch nižších súdov, odôvodňujúc ho hrozbou ťažkej ujmy na jej práve vlastniť majetok (determinovanej tým, čo dedička 1/ dostala na úkor dedičky 2/).

6. Dedička 1/ navrhla dovolanie odmietnuť pre názor o neexistencii tvrdenej vady tzv. zmätočnosti ako neprípustné a pre príliš všeobecné a nekonkrétne vymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia ako vypravené nenáležite (§ 447 písm. f/ CSP), resp. toto ako nedôvodné zamietnuť. Mala za to, že odvolací súd a pred ním tiež súd prvej inštancie riadne odôvodnili, prečo neboli dané dôvody započítania daru reprezentovaného rodinným domom poručiťky na dedičský podiel závetnej dedičky, ktorého ohodnotenie dovolateľka v skoršom konaní nespochybňovala. Bankové prevody a redemácie neboli darom poručiťky dedičke 1/, ale prostriedkami prevedenými na jej účet len z praktických dôvodov vzhľadom na zhoršený zdravotný stav poručiťky, ktorá ale tieto spotrebovala. Ani o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tu nemôže ísť, keď judikát R 5/1970 rieši situáciu úplne odlišnú od tej v prejednávanej veci, nižšie súdy pri rozhodovaní nevychádzali z listiny o vydedení, túto považujúc za platnú (ale na ňu len prihliadli ako na dôkaz silného emocionálneho presvedčenia poručiťky) a judikatúru uvádzanú dovolaním nemožno v tejto veci použiť ani preto, že dedička 1/ je závetnou (nie zákonnou) dedičkou.

7. Tak ako už predchádzajúce uznesenie odvolacieho súdu v tejto veci (uznesenie z 30. mája 2017 sp. zn. 18CoD/2/2017, zrušené uznesením najvyššieho súdu z 29. mája 2018 sp. zn. 7Cdo/227/2017), tak aj tentoraz napadnuté uznesenie bolo vydané po 1. júli 2016 a takto logicky aj toto ďalšie dovolacie konanie mohlo začať až za účinnosti rekodifikácie civilného procesu (tvorenej okrem CSP a CMP i zákonom č. 162/2015 Z. z., teda Správnym súdnym poriadkom a zákonom č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, oboch dnes už taktiež v znení neskorších zmien a doplnení). Pre povahu dovolacieho konania ako relatívne samostatného opravného konania o mimoriadnom opravnom prostriedku, prebiehajúceho až po právoplatnom skončení odvolacieho konania a jemu predchádzajúceho konania v prvej inštancii (nech aj na konania pred nižšími súdmi nadväzujúceho) sa na toto konanie (najmä na posúdenie prípustnosti dovolania) nevzťahuje úprava z prechodného ustanovenia § 396 ods. 1 CMP (prikazujúca konania o dedičstve začaté pred 1. júlom 2016 dokončiť podľa skorších predpisov). Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 ods. 1 CSP) tá účastníčka mimosporového konania, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a to za splnenia podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 CSP v spojení s čl. I §§ 12 a 15 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), skúmal najskôr bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) prípustnosť dovolania. Tak ako pri

svojom skoršom rozhodovaní v tejto veci pritom dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a zároveň i za dôvodné (nech aj tentoraz pri opretí dovolania o oba zákonom poznané dovolacie dôvody takýto záver bol namieste len pri tom prvom, t. j. pokiaľ šlo o namietanú zmätočnosť a naopak pri tom druhom - tu rozumej pri namietanom nesprávnom právnom posúdení veci vo všeobecnosti a odklonu „in concreto“ bolo by treba dať za pravdu skôr faktickej procesnej súperke dovolateľky).

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a takejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Na základe úpravy z ustanovenia § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno ho napadnúť (úspešne) dovolaním; pričom rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa práve odcitovaného ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (tu porovnaj napríklad 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 alebo 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v tomto prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

11. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere (intenzite), že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie najmä faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane (účastníkovi) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj tiež R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

12. Dedička 2/ dovolaním namietala (o. i.), že aj v tentoraz prejednávanej veci došlo k výskytu vady zmätočnosti predpokladanej ustanovením § 420 písm. f/ CSP a to v dôsledku toho, že už odôvodnenie uznesenia súdu prvej inštancie (potvrdeného napadnutým uznesením odvolacieho súdu) neposkytuje odpovede na ňou nastolené otázky (týkajúce sa predovšetkým započítania darov poručiťky jej neskoršej závetnej dedičke na dedičský podiel tejto dedičky, úplnosti zistení o majetku poručiťky a vlastníckeho statusu k finančným prostriedkom, ktoré z majetku poručiťky ešte za jej života získala - nech aj len vo forme faktickej dispozície s nimi - dedička 1/ a ich ďalšieho „osudu“) a je preto tiež nepreskúmateľné (prínavnejšom sčasti aj pre nevykonanie všetkých potrebných dôkazov, neobstaranie všetkých skutkových podkladov, z ktorých by šlo spoľahlivo vyvodiť formulované závery a nimi determinované nedostatky argumentácie vyháňajúcej sa zrozmiteľnej, patrične podloženej a tak i objektívne uspokojivej odpovedi na otázku, komu mali patriť peniaze prevedené dedičkou 1/ z účtu poručiťky na jej vlastný účet potom, čo k takýmto prevodom došlo, resp. aj peniaze získané z redemácií potom, čo tieto boli vyplatené a čo sa s nimi neskôr stalo). Odvolací súd namiesto toho, aby z takejto nedostatočnosti vyvodil patričný procesný dôsledok, uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil bez

toho, aby medzery v skutkových zisteniach a argumentácii zacelil a aby sa tiež vysporiadal so súvisiacou argumentáciou dedičky 2/ z jej odvolania.

13. V podmienkach aktuálnej úpravy civilného procesu už podľa judikatúry ústavného súdu niet dôvodu argumentovať za pomoci záverov zo zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (R 2/2016), prijatého v režime skoršej úpravy a berúceho za základ dnešnou úpravou dovolacieho konania nepoznaný pojem inej vady (skôr § 241 ods. 2 písm. b/ OSP). Pretože však toto stanovisko považovalo prípady nevypravenia písomného vyhotovenia rozhodnutia zásadným vysvetlením dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu za skutočnosť, zakladajúcu prípustnosť dovolania pre odňatie účastníkovi konania postupom súdu možnosti konať pred súdom (skoršia podoba dnešnej vady zmätočnosti normovanej ustanovením § 420 písm. f/ CSP podľa § 237 ods. 1 písm. f/ OSP), v práve približnom obmedzenom rozsahu (a samozrejme bez naviazanosti skoršej výnimky na pravidlo, pokiaľ ide o prípad, o akom je reč) treba závery stanoviska považovať aj naďalej za aktuálne.

14. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 CSP).

15. Jedným zo záverov už dostatočne ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, na ktorej nevznikol ani v tejto konkrétnej veci dôvod nič meniť, je ten, podľa ktorého možnosť plného stotožnenia sa odvolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie a obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a ďalšia možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (tu možnosť s povahou výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie odvolaciemu súdu ponechá, resp. vytvorí) je súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už pred čias nadobudnutia účinnosti CSP a základ má (mala) práve vo vyššie citovanom ustanovení § 219 ods. 2 OSP (v tejto súvislosti aj k výkladu ďalej porovnaj napríklad 7Cdo/226/2017). V rámci rekodifikácie zákonodarcu do zákona výslovne zanesol aj to, čo v skoršom čase šlo (a bolo nutné) vyvodiť z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezbavuje odvolací súd povinnosti hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (aspoň tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň objektívne zrozumiteľne vysvetlí, prečo táto bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejmi, prečo ani tieto spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť). Tým samozrejme nie je myslené, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

16. Dovolateľke potom bolo treba prisvedčiť v tom, že odvolací súd i odhliadnuc od zjavného zníženia pozornosti pri vyhotovovaní napadnutého uznesenia (majúceho za následok dovolaním taktiež vytknuté nie celkom presné a preto tiež korektné naloženie s výrazivom z ustanovenia § 484 OZ) sa zásadami opísanými vyššie neriadil celkom dôsledne. Takáto jeho nedôslednosť pritom skutočne spôsobila absenciu zrozumiteľného vysvetlenia rozdielu medzi započítateľnosťou darovaní reprezentovaných dvoma pozemkami s takpovediac marginálnou hodnotou a peňažnými hotovosťami v už nie tak zanedbateľnej výške a nezapočítateľnosťou darovania reprezentovaného rodinným domom s ďalšími pozemkami v hodnote presahujúcej výšku peňažnej hotovosti darovanej každej z dedičiek ani nie o 9 % (pokiaľ pravda rozdiel nemal tkvieť práve v praktickej identičnosti hodnôt takto nadobudnutých závetnou i zákonnou dedičkou v prvom prípade v porovnaní s evidentnou a ani nikým nepopieranou nerovnováhou založenou spôsobom naloženia poručiťky s jej majetkom v prípade druhom), ako i ďalšieho rozdielu medzi započítateľnosťou prvých darovaní zhora v porovnaní s nezapočítateľnosťou iných darovaní obom dcéram poručiťky, ktorých predmetmi boli (sa stali) veci v hodnotách prevyšujúcich hodnotu započítaných darov reprezentovaných pozemkami hneď viacnásobne (takže okrem vysvetlení skutočností absentujúcich v uzneseniach nižších súdov podľa názoru dovolateľky tam chýbalo i objasnenie, prečo za neobvyklý mal byť považovaný dar pozemku s časovou hodnotou 168 €

či dokonca ešte menej a naopak za obvyklý dar auta s časovou hodnotou viac než 5.000 € či kožuchu s hodnotou síce „len“ vyše 400, resp. bezmála 600 €, stále však 2-3x vyššou než u vyčíslených hodnôt pozemkov).

17. Riadne a objektívne uspokojivé odôvodnenie nezapočítateľnosti daru rodinného domu dedičke 1/ bolo pritom osobitne žiadúcim za stavu úspechu dedičky 2/ so žalobami o neplatnosť vydedenia a závetu (nech aj v druhom prípade „len“ relatívnej), nakoľko dedička takto nenadobudnúvšia majetkovú hodnotu, o ktorej je reč (pre nedostatok jej spolupatričnosti s vlastníckou sférou poručiťky k času jej smrti), ani len čiastočne a pre nedostatok dedenia ňou zo závetu vykázaná do pozície zjavne menšinovej nadobúdateľky majetku patriaceho do dedičstva by jej nezapočítaním na dedičský podiel závetnej dedičky bola postihnutá ďalší raz (zmenšením tzv. kolačnej podstaty) a za okolností vyplývajúcich z doterajšieho obsahu spisu, teda najmä pri de facto nespornom zásadnom podiele poručiťky na praktickom vymiznutí jej komunikácie s dedičkou 2/ po nezanedbateľný čas pred smrťou prvej z nich sa opodstatnené javia prinajmenšom pochybnosti, či takýto spôsob usporiadania vzťahov možno považovať za spravodlivý.

18. Uvedené vyššie platilo obdobne vo vzťahu k námietke nezistenia účtu poručiťky v W. banke (neskôr A. N.) uvádzaného dovolateľkou, kde síce apriori nemožno vylúčiť stav neexistencie tohto účtu k času smrti poručiťky, odôvodnenia uznesení nižších súdov však neobsahovali žiadnu odpoveď ani na túto otázku (vrátane možnosti, že prostriedky z existujúceho a ešte pred smrťou poručiťky zrušeného účtu táto taktiež ešte pred jej smrťou použila a v čase svojej smrti nimi už ako vlastníčka nedisponovala). Napokon to isté a inak aj opodstatnenosť tej výhrady z dovolania, podľa ktorej mali nižšie súdy v konaní zahájiteľnom i bez návrhu vykonať dôkazy na objasnenie relevantných skutočností aj bez dôkaznej iniciatívy účastníkov, sa týkali tiež dodnes neobjasnených pohybov finančných prostriedkov poručiťky po ich prevode dedičkou 1/ z účtu poručiťky na jej účet, resp. po výplate redemácií a obstať tu nemohol poukaz na úpravu z § 175k ods. 3 OSP, pretože tu nešlo o púhu spornosť aktív či pasív dedičstva, ale o potrebu preukázania naloženia s majetkom poručiťky v rozhodne nie zanedbateľnej výške v čase predchádzajúcom jej smrti a konkrétne o zodpovedanie otázky, čo presne sa s takýmto majetkom (peniazmi) stalo.

19. Pretože odvolací súd v prejednávanej veci v rámci písomného vyhotovenia svojho potvrdzujúceho uznesenia nezaujal k otázkam urobeným už súčasťou odvolania dedičky 2/ aj argumentácie tejto strany sporu už z času predchádzajúceho rozhodnutiu súdu prvej inštancie stanovisko, ktorým by sa vysporiadal s otázkami položenými v predošlých troch odsekoch tohto uznesenia dovolacieho súdu, vylučovalo to akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou vadou tzv. zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu (v odôvodnení jeho uznesenia s ambíciou byť rozhodnutím konečným) s takými odvolacími tvrdeniami, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné, je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu do procesných práv strany sporu / účastníka konania), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

20. Už uvedené platilo bez ohľadu na to, že pri zistení zaťaženia konania vadou podľa § 420 CSP už dovolací súd v zmysle záverov svojej prevažujúcej ustálenej judikatúry právne posúdenie veci odvolacím súdom zásadne neskúma a že v tomto prípade preto nanajvýš vo forme poznámky na okraj šlo by uviesť, že na základe doterajších podkladov v spise považuje vec prejednávajúci senát argumentáciu dovolateľky o potrebe zisťovania trhovej ceny daru závetnému dedičovi či už k času smrti poručiťky alebo dokonca k času rozhodovania za takú interpretáciu záverov z judikátu R 5/1970, ktorá nezodpovedá jeho zmyslu a účelu (keďže tu zmyslom zohľadňovania mimoriadnych prípadov podľa konkrétnych okolností aj pominúc rozdiely medzi prístupom k závetným a zákonným dedičom je výnimočné vylúčenie možnosti „trpenia“ dedičom majúcim byť dotknutým započítaním daru, z ktorého nemá prospech a nie presne opačný extrém v podobe „profitovania“ z možného nárastu hodnoty daru tým dedičom, ktorý dar nezískal).

21. Vychádzajúc z už uvedeného a so zreteľom k povahe zistenej vady dovolaciemu súdu neostávalo iné, než dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 a § 450 CSP vrátane výroku o trovách konania závislého na rozhodnutí vo veci samej (§ 439 písm. a/ CSP) zrušiť a vec takémuto súdu vrátiť na ďalšie konanie. Dôvod na postup podľa § 449 ods. 2 CSP nebol, keďže náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý má možnosť sám rozhodnúť s konečnou platnosťou a predtým v potrebnom rozsahu aj doplniť dokazovanie čo i za pomoci dožiadaného súdu, alebo sa tiež rozhodnúť pre iný postup, je evidentne možnou i postačujúcou (a iný než práve uvedený postup preto vylučujúcou), pričom navyše úprava prikazujúca konania druhovo totožné s tým v prejednávanej veci dokončiť ešte podľa OSP zbavuje odvolací súd aj obmedzenia v podobe možnosti zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie len raz (tu porovnaj § 390 CSP) a naopak dovolací súd nútený postupovať už podľa CSP by v takýchto prípadoch zrušením rozhodnutí oboch nižších súdov s vrátením veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie preň platnú novú úpravu buď celkom ignoroval alebo obchádzal.

22. Záverom sa žiada uviesť, že najvyšší súd pri posudzovaní návrhu dovolateľky na odklad právoplatnosti napadnutého uznesenia nezistil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre navrhovaný postup podľa § 444 CSP a v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou o nevyhovení takémuto návrhu nevydal samostatné uznesenie (pričom pojatím takého konštatovania až do odôvodnenia kasačného rozhodnutia dovolacieho súdu je odôvodnená aj absencia tu zmieňovaného rozhodnutia vo výroku tohto uznesenia).

23. O trovách dovolacieho konania nerozhodol, pretože o nich so zreteľom k zrušeniu uznesenia odvolacieho súdu patrí rozhodnúť odvolaciemu súdu (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.